SPRAWOZDANIE

Społecznego Zespołu ds. **przeciwdziałania uciążliwości odorowej** na terenie miasta Zabrze

pracującego w latach od 2025 do 2026 r.

Członkowie Zespołu

👥 Kierownictwo Zespołu

Przewodniczący Zespołu: Leszek Kula

(II Zastępca Prezydenta Miasta Zabrze)

Zastępca Przewodniczącego: Agnieszka Dymek

(Naczelnik Wydziału Ekologii)

🏭 Przedstawiciele przedsiębiorstw

Fortum Silesia S.A.

- **Andrzej Starzyński**
- **Bartosz Srębacz**

FCC Polska Sp. z o.o.

- **Konrad Kowalewski**
- **Krzysztof Tomczyński**

🏛 Struktury i Służby Miejskie

- **Urszula Potyka**

(Radna Miasta Zabrze)

- **Marian Rau**

(Radny Miasta Zabrze)

- **Magdalena Korzeniowska**

(Naczelnik Wydziału Obrotu Nieruchomościami)

- **Joanna Sowa**

(Komendant Straży Miejskiej w Zabrzu)

- **Sylwia Lipina-Sokół**

(Zastępca Naczelnika Wydziału Ekologii, Geolog Powiatowy)

- **Piotr Brożek**

(Główny Specjalista Kierujący Komórką Organizacyjną w Wydziale Ekologii)

- **Barbara Brzozowska**

(Główny Specjalista ds. Odpadów Pochodzących z Przemysłu i Usług w Wydziale Ekologii)

🔬 Eksperci i Środowisko Naukowe

- **Krzysztof Klejnowski**

(ekspert ds. ochrony powietrza)

- **Leszek Ośródka**

(Członek Rady Naukowej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy)

- **Andrzej Samsonowicz**

(ekspert ds. środowiska)

Planowane poszerzenie Zespołu o ekspertów z Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN (wrzesień 2026 r.)

Na podstawie: Zarządzenia Nr 229/WE/2026 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 26 marca 2026 r.

Przepisy dotyczące uciążliwości zapachowej w Polsce

Przepisy określające metody oceny zapachowej jakości powietrza - BRAK

Normy dla substancji zapachowych w powietrzu - BRAK

Kodeks przeciwdziałania uciążliwości zapachowej (Ministerstwo Środowiska, 2016 r.)

zbiór praktyk i działań przyjaznych środowisku, których zastosowanie może przyczynić się do ograniczenia uciążliwości zapachowej

- Identyfikuje źródła emisji substancji zapachowych,
- Wskazuje działania zaradcze dla głównych form działalności uciążliwych zapachowo, w tym przede wszystkim funkcjonowania obiektów gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej oraz obiektów hodowlanych.

Uciążliwości odorowe w polskich metropoliach

1. Gdańsk – Rejon Szadółki

Źródło: Odory z Zakładu Utylizacyjnego Sp. z o.o. (ZUT) związane z zagospodarowaniem odpadów komunalnych.

Obszar: Szczególnie odczuwalne w południowych dzielnicach Gdańska.

Działania (2018–2025):

- Budowa w pełni zamkniętej (hermetycznej) kompostowni z biofiltrami,
- Uszczelnianie (rekultywacja) starych kwater odpadów oraz rozbudowa instalacji odsysania biogazu,
- Budowa i otwarcie instalacji **Port Czystej Energii** (spalarni odpadów resztkowych),
- Użycie wysokociśnieniowych armatek antyodorowych w upały oraz całodobowy monitoring odorowy.

https://portczystejenergii.pl/

Uciążliwości odorowe w polskich metropoliach

2. Kraków – Rejon Płaszów i Rybitwy

Źródło: Skumulowanie obiektów odorogennych w jednej strefie przemysłowej. Głównie Oczyszczalnia Ścieków „Płaszów”, zakłady garbarskie, przetwórnie odpadów oraz kompostownie.

Obszar: Południowo-wschodnia część Krakowa.

https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=110883

Działania zapobiegawcze (2018–2026):

➤ Sporządzenie przez UEK oficjalnej ekspertyzy odorowej i wyznaczenie 5 stref krytycznych.

➤ Powołanie Miejskiego Zespołu Zadaniowego (przedstawiciele UMK, WIOŚ, Wodociągów i mieszkańców).

➤ Hermetyzacja otwartych osadników wstępnych i piaskowników oraz instalacja biofiltrów w Oczyszczalni Ścieków „Płaszów”.

➤ Wykorzystanie dronów do lokalizowania nielegalnych emisji i pomiaru odorów w czasie rzeczywistym.

Uciążliwości odorowe w polskich metropoliach

3. Katowice – Rejon Dąbrówki Małej i Szopienic

Źródło problemu: Nagromadzenie zakładów gospodarki odpadami oraz osadników przemysłowych zlokalizowanych na pograniczu Katowic, Sosnowca, Czeladzi i Siemianowic Śląskich.

Obszar występowania: Północno-wschodnia część Katowic.

Działania zapobiegawcze (2018–2026):

- Uruchomienie nowoczesnej hali hermetyzacji odpadów w MPGK Katowice.
- Wdrożenie dwustopniowego systemu oczyszczania powietrza za pomocą płuczek wodnych i chemicznych.
- Przeprowadzenie niezależnych badań emisyjnych i olfaktometrycznych.
- Prowadzenie kontroli przy użyciu dronów oraz inspekcji WIOŚ.
- Powołanie międzymiastowej platformy współpracy z miastami ościennymi.

https://www.mpgk.com.pl/aktualnosci/index/Hala-hermetyczna-MPGK-Katowice-po-pierwszych-kontrolach/idn:34

Czym zajmuję się Zespół ?

Ewidencjonowanie
Badanie konkretnych przypadków występowania wysokich stężeń odorów na terenie miasta.

Współpraca z przedsiębiorstwami
Diagnozowanie i szczegółowe opisanie instalacji oraz procesów generujących problem.

Działania terenowe
Udział w inspekcjach i wizytach studyjnych w przedsiębiorstwach, na których terenie przetwarza się odpady.

Reagowanie kryzysowe
opracowanie propozycji działań interwencyjnych w sytuacjach wzmożonego występowania uciążliwości odorowej.

Strategia długoterminowa
Zebranie danych o planowanych procesach inwestycyjnych przedsiębiorstw.

Zakres prac

Najważniejsze działania i decyzje:

- Straż Miejska oraz firma FCC Śląsk przygotowali zestawienie interwencji dot. występowania uciążliwości odorowych **w latach 2023-2024.**
- Wykonano mapę miasta lokalizacji uciążliwości odorowych oraz konkretnych instalacji eksploatowanych przez **Fortum Silesia S.A.** oraz **FCC Śląsk Sp. z o.o.**
- Zdiagnozowano stan uciążliwości odorowych związanych z przetwarzaniem odpadów komunalnych w sąsiednich miastach.
- Zbadano wpływ warunków meteorologicznych na poziom uciążliwości odorowych w mieście.
- Wdrożono aktywną analizę zgłoszeń uciążliwości zapachowych z aplikacji EcoHarmonogram.

Mapa zgłoszeń oraz źródeł odorów

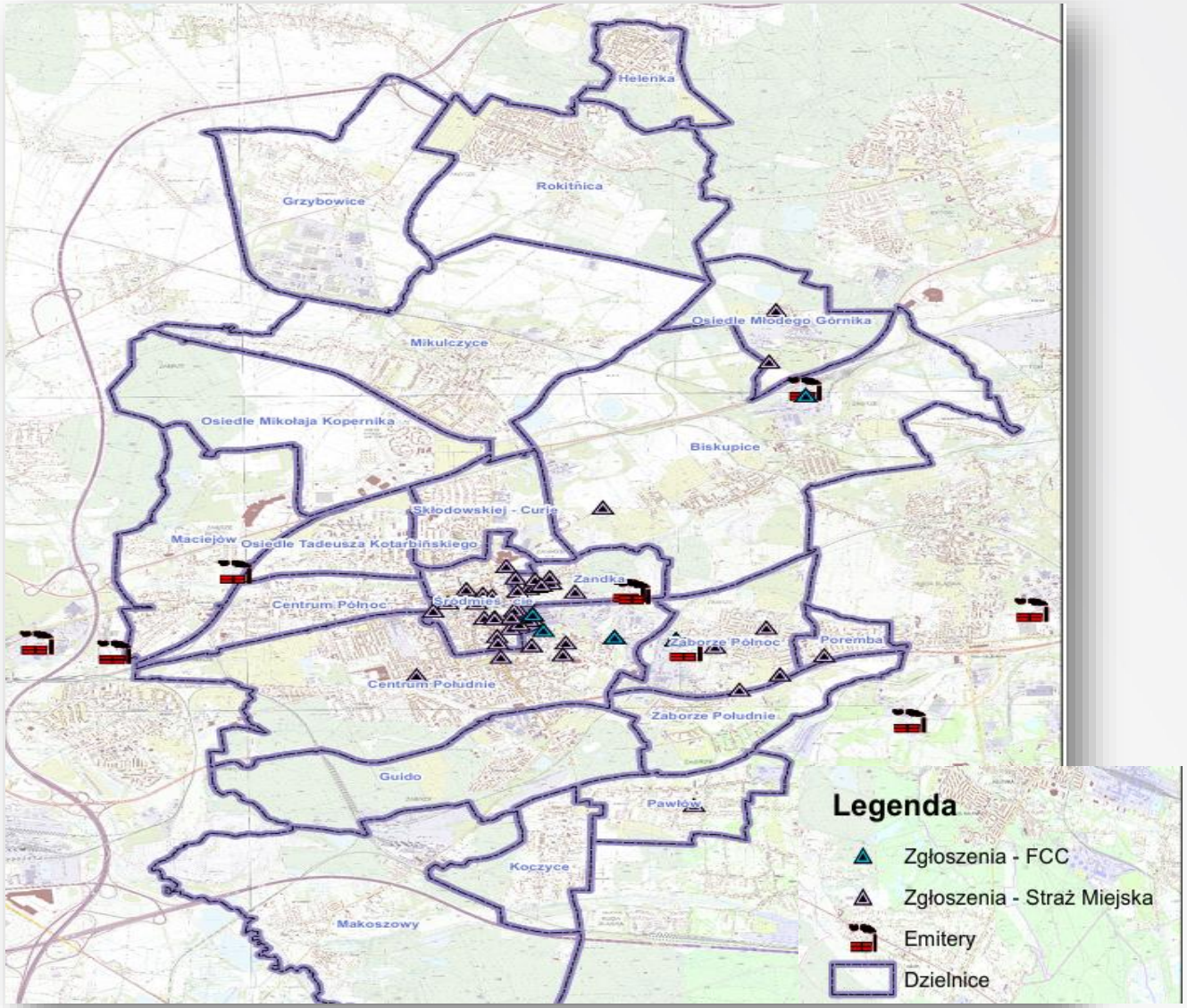

Naniesiono na nią instalacje:

- Fortum Silesia S.A.,
- FCC Śląsk Sp. z o.o.,
- MOSiR w Zabrzu Sp. z o.o.,
- Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
- Jastrzębską Spółkę Węglową S.A., a także obiekty odpadów z miast ościennych przy granicy Zabrza.

Wykonano w Wydziale Geodezji 04.2025 , źródło danych: Wydział Ekologii UM w Zabrzu.

Uciążliwości odorowe, a meteorologia w Zabrzu

Opracowano na podstawie prezentacji: *Uciążliwości odorowe a meteorologia w Zabrzu* (autorzy: Leszek Ośródka, Ewa Krajny).

- **Temperatura (10°C – 20°C) – 68,75% przypadków odorowych:**
  - 10°C – 15°C: **31,25%**
  - 15°C – 20°C: **37,50%**

- **Prędkość wiatru (0 m/s – 1 m/s) – 76,93% przypadków odorowych:**
  - 0 m/s: **23,08%**
  - 1 m/s: **53,85%**

Czynniki meteorologiczne nasilające uciążliwości odorowe:
- Niska Inwersja temperatury
- Słabe warunki wentylacyjne
- Układy wysokiego ciśnienia

MAPA EPIZODÓW ODOROWYCH W LATACH 2023 - 2024

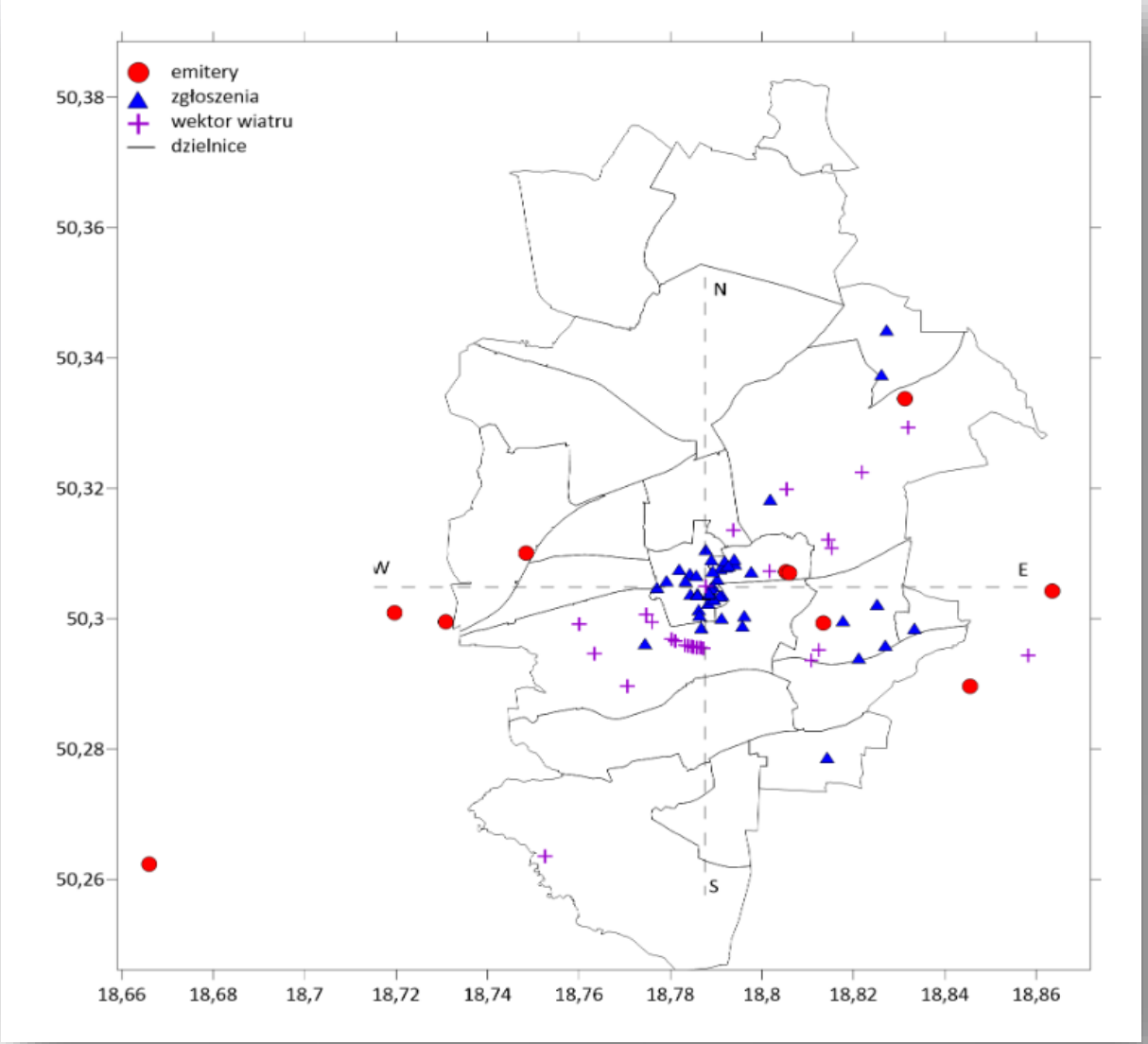

Wpływ dobowego cyklu atmosfery na epizody odorowe

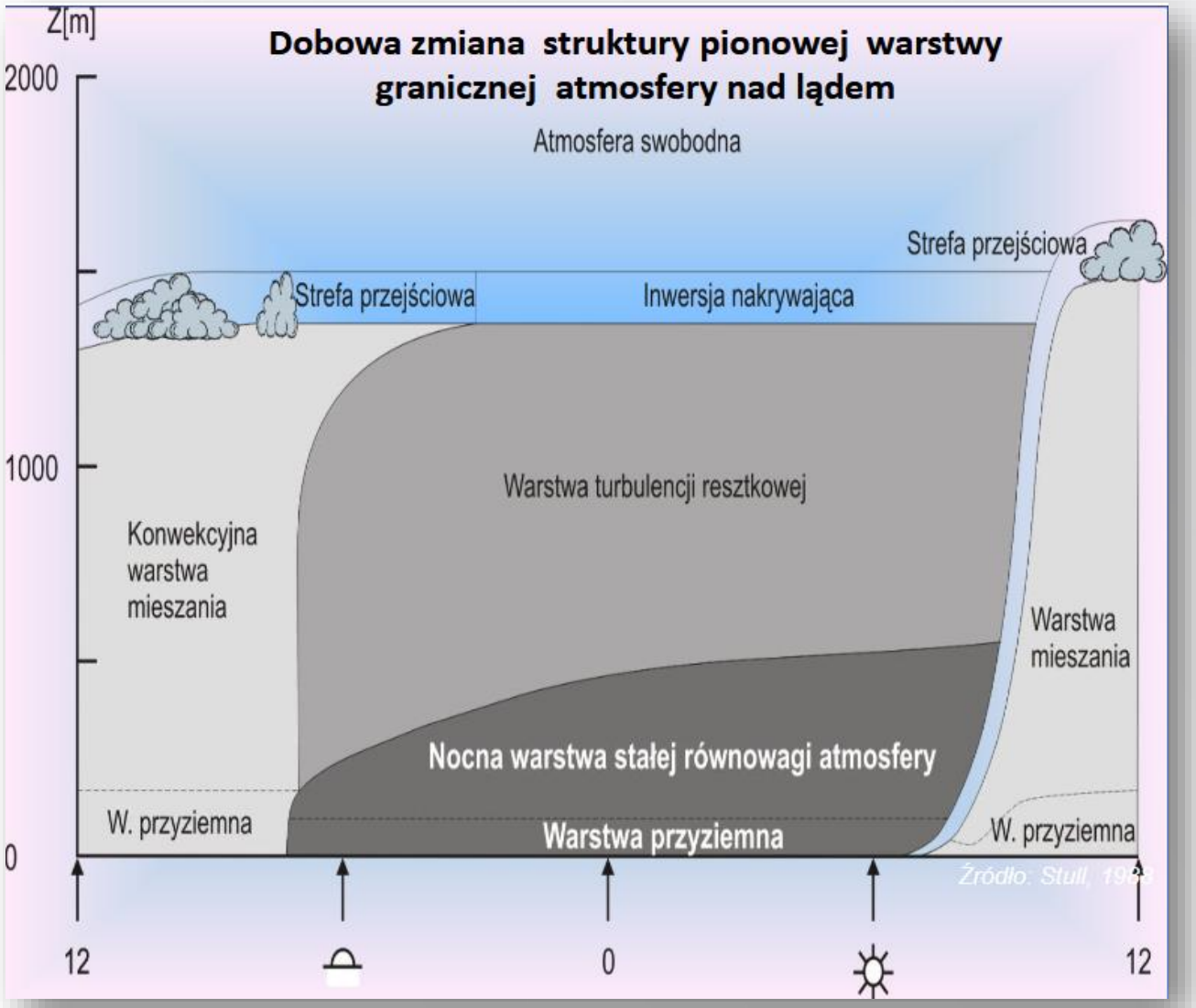

(18:00 – 24:00] - 50% epizodów

- Tworzy się **nocna inwersja przyziemna**
- Zimne, gęste powietrze osiada na dole, a leżące nad nim cieplejsze warstwy tworzą barierę blokującą konwekcję.
- Zapachy nie mogą unosić się w górę, zostają uwięzione i gromadzą się w strefie przyziemnej.

(6:00 – 12:00] - 45% epizodów

- Po wschodzie Słońca bariera inwersyjna stopniowo ulega osłabieniu i zanika.
- Skumulowane przez całą noc odory zaczynają przemieszczać się wzdłuż powierzchni ziemi.
- Mieszkańcy odczuwają w tych godzinach gwałtowną, nagłą falę intensywnego zapachu.

Źródło danych: *Prezentacja pt. „Uciążliwości odorowe a meteorologia w Zabrzu" (L. Ośródka, E. Krajny, IMGW-PIB, Zabrze, 2 czerwca 2025 r.).*

Wpływ warunków wentylacyjnych na jakość powietrza

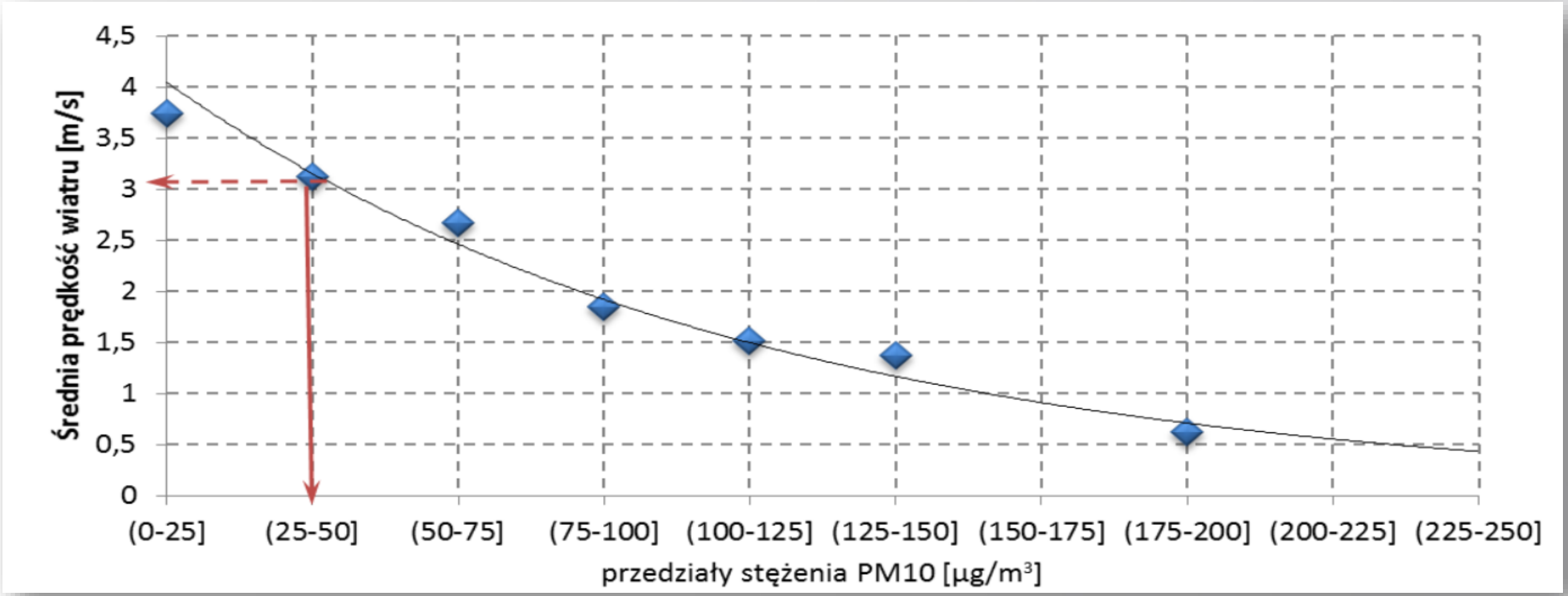

Źródło danych: *Prezentacja pt. „Uciążliwości odorowe a meteorologia w Zabrzu” (L. Ośródka, E. Krajny, IMGW-PIB, Zabrze, 2 czerwca 2025 r.).*

Monitoring odorów na terenie elektrociepłowni Fortum Silesia S.A.

Fortum Silesia S.A. posiada system stacjonarnych mierników odorów na terenie elektrociepłowni.

Pomiary stężeń **PM2,5, PM10, H2S, NH3, H2O** oraz rejestracja parametrów pogodowych (temperatura, wilgotność, ciśnienie, opady, nasłonecznienie, kierunek i prędkość wiatru).

Kalibracja i walidacja olfaktometrem wzorcowym raz na **3 miesiące.**

Liczba mierników : 7 szt.
(stacjonarne i przenośne)

Mierniki stacjonarne w Fortum Silesia S.A.

Miernik przenośny - Fortum Silesia S.A.

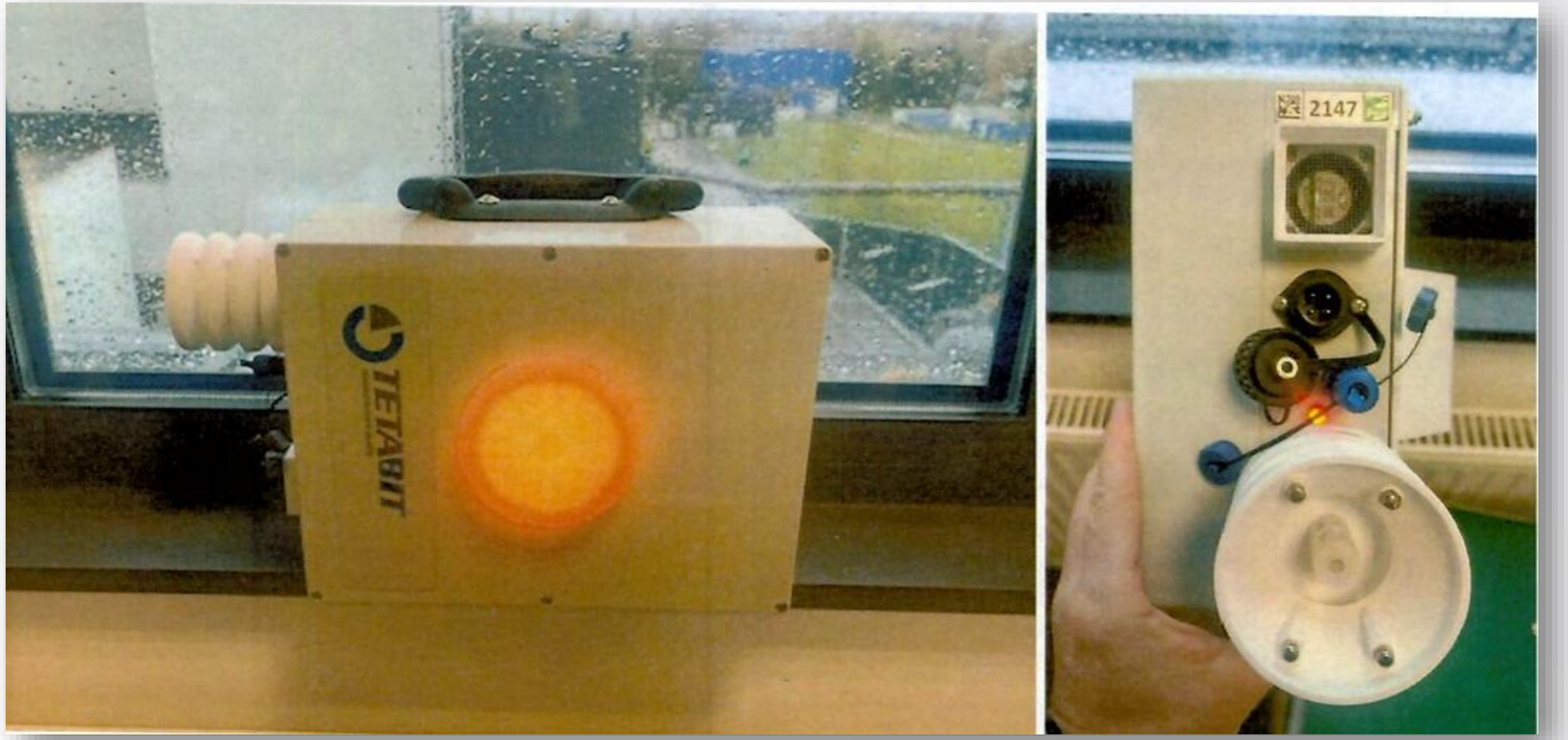

Zapobieganie uciążliwościom odorowym przez FCC Śląsk

Wykonane prace:

Rok	Działanie
2023	Instalacja filtra biologicznego w hali produkcji RDF
	Instalacja szybkiej elektrycznej bramy w hali przetwarzania mechanicznego zmieszanych odpadów komunalnych.
	Instalacja systemu automatycznego załadunku RDF do kontenerów w hali sortowni.
2024	Instalacja szybkiej elektrycznej bramy w hali sortowni.
	Budowa czterech zadaszonych boksów magazynowych.

Źródło : Prezentacja pt. „FCC Śląsk”, aut. Krzysztof Tomczyński

Plan modernizacji instalacji w FCC Śląsk

Główne inwestycje obejmują **hermetyzację kompostowni odpadów biodegradowalnych**, co sprawi, że znikną one z otwartej przestrzeni, a także budowę **śluzy załadunkowej** dla odpadów przetworzonych biologicznie.

Plan przewiduje również rozbudowę **hali RDF** oraz budowę **śluzy załadunkowej gotowego RDF.**

Źródło : Prezentacja pt. „FCC Śląsk”, aut. Krzysztof Tomczyński

Dekarbonizacja i modernizacja antyodorowa w Fortum Silesia S.A.

Projekt dekarbonizacji zakłada całkowitą rezygnację ze spalania węgla na rzecz biomasy **do końca 2027 roku** przy jednoczesnym **współspalaniu odpadów RDF.**

Modernizacja obejmuje wykonanie:

- Czterech szczelnych stanowisk rozładunkowych z bramami szybkobieżnymi,
- Trzech zamkniętych silosów na biomasę,
- Wyposażenie instalacji w systemy wentylacji odprowadzające powietrze do spalania w kotle oraz filtry węglowe lub biofiltry do neutralizacji odorów na wypadek jego postoju.

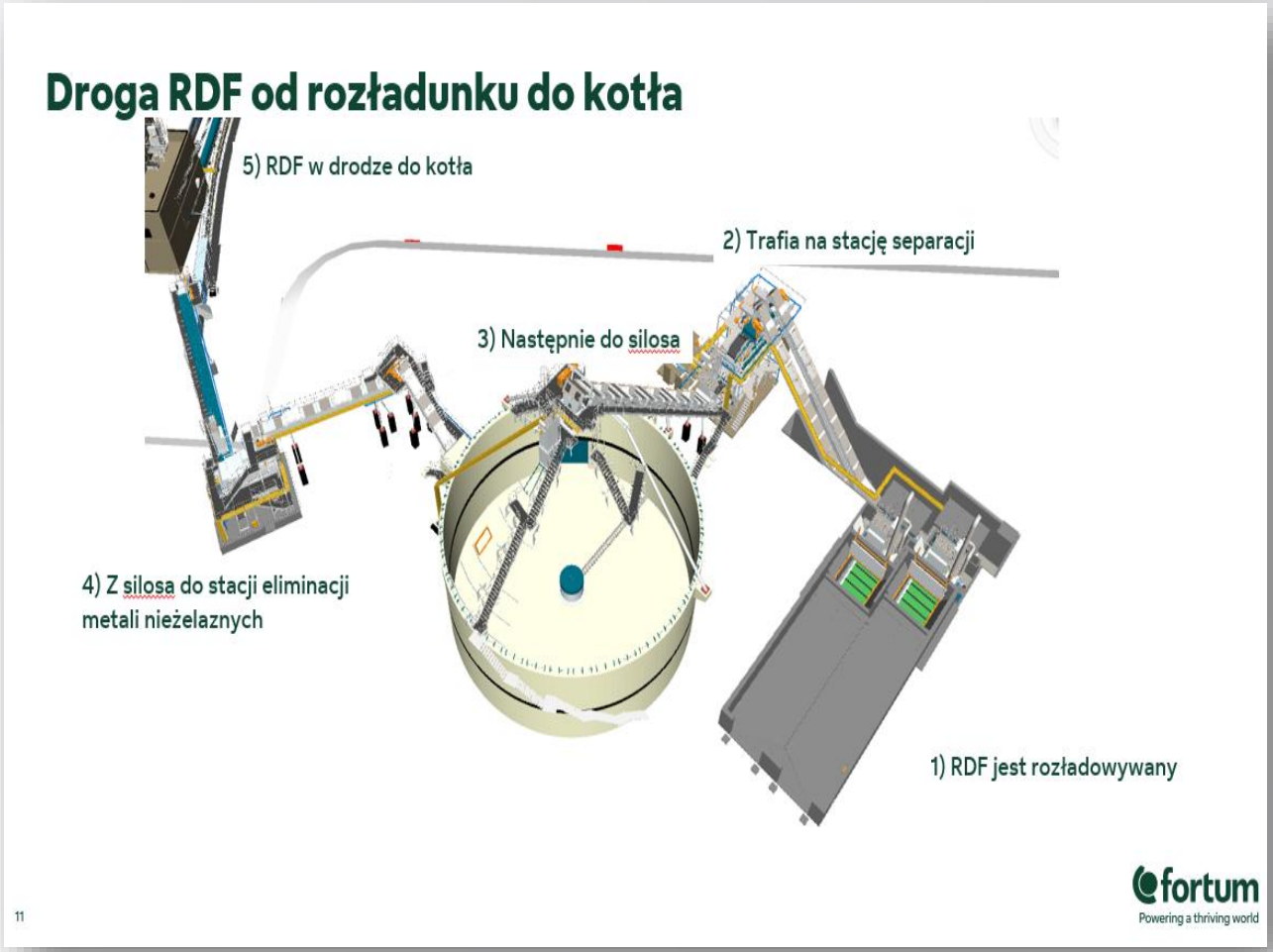

Źródło: https://miastozabrze.pl/2025/12/08/rezygnacja-z-wegla-i-hermetyzacja-procesow-jak-zabrze-walczy-z-uciazliwoscia-odorowa/

Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych

Decyzje Marszałka Województwa Śląskiego:

- Zatwierdzenie instrukcji eksploatacji składowiska
- Zgoda na zamknięcie składowiska – 31.12.2026 r.
- Zezwolenie na przetwarzanie odpadów w ramach zamknięcia i rekultywacji składowiska – 31.12.2026 r.

Zdjęcie wykonane 31.07.2026 r. przez Straż Miejską w Zabrzu

Czujniki odorowe jako rozwiązanie fakultatywne – zalety i ograniczenia

- **Zalety:**

✓ stworzenie systemu ostrzegania otoczenia,

✓ pełen monitoring miasta.

- **Wady:**

x koszty zakupu obsługi przetwarzania danych,

x brak możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego,

x brak parametrów, których przekroczenie jest niedopuszczalne.

Obraz : https://upadlosc-konsumencka.net.pl/upadlosc-konsumencka-wady-zalety/

System ewidencjonowania

Stworzenie sieci podmiotów przesyłających zgłoszenia odorowe.

Bieżące przesyłanie informacji do podmiotu i ocena sytuacji.

Korzystanie z aplikacji EcoHarmonogram.

Informacja o pracy Zespołu

- Strona internetowa Miasta Zabrze – Dla Mieszkańców – Ekologia – Zespół ds. przeciwdziałania uciążliwości odorowej

- https://miastozabrze.pl/dla-mieszkancow/5457-2/zespol-ds-przeciwdzialania-uciazliwosci-odorowej/

Dziękuję za uwagę